

УГОЛОВНОЕ ПРАВО, УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

УДК 343.365

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРИХОВУВАННЯ ЗЛОЧИНУ

Тетяна ГУД,

асистент кафедри кримінального права № 2
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

SUMMARY

The article deals with some issues of criminal responsibility for not promised in advance concealment of crime (p. 1 art. 396 C.C.) and objective analysis of its signs.

The social danger of the researched delict is to prevent in a proper time, disclose and detect crimes, to conduct complete quick and impartial investigation, to bring the guilty person to the criminal liability. The existence of this corpus of delict implements the principle of inevitability of criminal liability, helps to raise the level of legal awareness and legal culture of people.

The effectiveness of counteraction to this negative social phenomenon depends on implementation of the balanced complex of measures of the legal nature, development of legally-based proposals to improve corresponding provisions of current legislation.

Key words: misprision of crime, criminal liability, public danger.

АНОТАЦІЯ

У статті досліджуються окремі питання кримінальної відповідальності за заздалегідь необіцяне приховування злочину (ст. 396 КК), аналізуються його об'єктивні ознаки.

Суспільна небезпечність досліджуваного делікту полягає у перешкоджанні своєчасному виявленню та розкриттю злочинів, проведенню повного, швидкого та неупередженого розслідування, притягненню винних до кримінальної відповідальності. Існування такого складу злочину спрямовано на реалізацію принципу невідворотності відповідальності за злочин, сприяє підвищенню рівня правосвідомості та правової культури населення.

Ефективність протидії цьому негативному соціальному явищу здебільшого залежить від застосування збалансованого комплексу заходів правового характеру, розробки науково-обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення відповідних положень чинного законодавства України.

Ключові слова: приховування злочину, кримінальна відповідальність, суспільна небезпечність.

Постановка проблеми. У зв'язку зі змінами, що відбуваються в усіх сферах суспільного життя України, у тому числі і в галузі боротьби зі злочинністю, все більшої актуальності набувають питання підвищення ефективності правових засобів та методів протидії діянням, які перешкоджають діяльності правоохоронних органів та суду щодо своєчасного виявлення та розслідування злочинів, притягнення винних до кримінальної відповідальності. Одним із таких діянь є заздалегідь необіцяне приховування злочину. Його суспільна небезпечність полягає в тому, що приховування ускладнює роботу правоохоронних та судових органів, перешкоджає розкриттю і розслідуванню злочинів і встановленню винних осіб, негативно позначається на строках та якості досудового розслідування та судового розгляду кримінальних проваджень, тим самим заважаючи реалізації завдань, що стоять перед кримінальним судочинством. У зв'язку з цим існує необхідність комплексного дослідження та вдосконалення кримінально-правових засобів протидії заздалегідь необіцяному приховуванню злочину.

Стан дослідження проблеми. Теоретичним і практичним питанням приховування злочину присвятили свої праці Г.І. Баймурзін, І.А. Бушуєв, Г.Б. Вітенберг, П.І. Гришась, П.Ф. Гришанін, М.І. Ковальов, О.М. Лемешко, М.І. Мельник, Б.Т. Разгильдієв, Н.Г. Радунцев, В.Г. Смірнов,

М.Х. Хабібুলлін тощо. Проте, незважаючи на чисельні дослідження зазначеної проблеми, й досі залишається чимало дискусійних питань щодо об'єктивних ознак даного злочину, визначення кола діянь, за приховування яких повинна наставати кримінальна відповідальність.

Мета статті полягає у загальнотеоретичному дослідженні положень кримінального законодавства України, що встановлюють відповідальність за заздалегідь необіцяне приховування злочину, розробці пропозицій щодо вдосконалення відповідних кримінально-правових приписів. Для досягнення цієї мети було поставлено завдання: розглянути об'єктивні ознаки злочину, передбаченого ч. 1 ст. 396 Кримінального кодексу України (далі – КК), проаналізувати, узагальнити теоретичні концепції щодо кола злочинів, приховування яких є кримінально-караним, визначити доцільність криміналізації заздалегідь необіцяного приховування злочинів невеликої та середньої тяжкості.

Виклад основного матеріалу. У ч. 1 ст. 396 КК встановлена відповідальність за заздалегідь необіцяне приховування злочину. Більшість фахівців в галузі кримінального права вважають, що юридична природа даного злочинного діяння полягає в тому, що воно є видом причетності до злочину. Причетність до злочину – це така злочинна діяльність, яка пов'язана із вчиненням злочину іншою осо-

бою, але не є співучасною у ньому [1, с. 169; 2, с. 143]. Проте така поведінка може бути суспільно небезпечною, тому що здатна істотно зашкодити діяльності суду, органів досудового слідства щодо своєчасного виявлення, припинення та розкриття злочинів [3, с. 167].

До основних об'єктивних ознак причетності, у тому числі і заздалегідь необіцяного приховування злочину, у науці кримінального права відносять: по-перше, наявність принаймні двох злочинів: «основного» («предикатного»), щодо якого має місце причетність, та «похідного» («наступного») [4, с. 10–11]; по-друге, встановлення того, що основний (предикатний) злочин вчиняється іншою особою, без сприяння йому причетної особи.

Згідно із положеннями ч. 1 ст. 396 КК кримінальна відповідальність настає за заздалегідь необіцяне приховування тяжкого або особливо тяжкого злочину. Отже, передусім, даний вид причетності має місце у разі, якщо здійснюється приховування лише окремого виду суспільно небезпечних протиправних діянь, а саме тих, що містять ознаки злочину. При цьому кримінальна відповідальність за таке приховування не залежить від форми вини предикатного злочину, тобто він може бути вчинений як умисно, так і з необережності. Нарешті, цей злочин має належати до діяння певної категорії тяжкості, а саме повинен бути тяжким або особливо тяжким злочином.

Відповідно до ч. 4 ст. 12 КК тяжким злочином є злочин, за який передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше двадцяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше десяти років. Особливо тяжким злочином вважається такий, за який передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад двадцять п'ять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, позбавлення волі на строк понад десять років або довічне позбавлення волі (ч. 5 ст. 12 КК).

Таким чином, із приписів ст. 396 КК можна зробити висновки, що КК України 2001 р. відмовився від закріплення у законі вичерпного переліку злочинів, заздалегідь необіцяне приховування яких є караним. Наразі кримінальна відповідальність за вчинення такого приховування пов'язана лише з певною категорією тяжкості предикатного злочину.

Це зовсім інший підхід до криміналізації заздалегідь необіцяного приховування порівняно з попереднім КК України 1960 р., стаття 186 якого містила вичерпний перелік діянь, приховування яких вважалося злочином.

Порівняльний аналіз положень ст. 186 КК УСРС 1960 р. та ч. 1 ст. 396 КК України 2001 р. дає підстави для наступних висновків:

– по-перше, внаслідок змін в об'єктивній стороні цього складу злочину, з одного боку, відбулося розширення меж делікту, а з іншого – декриміналізація окремих його проявів. Так, згідно із положеннями ст. 186 КК УСРС 1960 р. предикатними діяннями закон визнавав лише ті, що вчинялися з умисною формою вини, за винятком одного делікту – порушення правил безпеки руху та експлуатації транспорту, вчиненої за обтяжуючих обставинах (ч. ч. 2, 3 ст. 215 КК). Щодо положень ч. 1 ст. 396 КК, то чинне законодавство України до числа предикатних злочинів відносить значне коло діянь, вчинених з необережності.

– по-друге, автоматичне посилення кримінальної відповідальності за заздалегідь необіцяне приховування (ст. 396 КК) відбулося за рахунок віднесення до предикатних злочинів значної кількості умисних діянь, приховуван-

ня яких за КК УСРС 1960 р. не визнавалось протиправним, наприклад, ст. 189 КК (вимагання, вчинене за обтяжуючих обставин), 289 КК (незаконне заволодіння транспортним засобом, вчинене за обтяжуючих обставин) тощо.

Разом з тим при співставленні положень ст. 186 КК УСРС 1960 р. та ч. 1 ст. 396 КК України очевидно, що відмова від вичерпного переліку злочинів, заздалегідь необіцяне приховування яких попередній КК відносив до неправомірних діянь, фактично призвело до декриміналізації окремих проявів такої поведінки. Зокрема чинний КК, на відміну від ст. 186 КК УСРС, не визнає злочином заздалегідь необіцяне приховування осіб, які здійснили: 1) публічні заклики до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади (ч. 2 ст. 109 КК), 2) звалтування (ч. 1 ст. 152 КК), 3) втечу з місця позбавлення волі або з-під варти (ст. 393 КК), 4) крадіжку, вчинену повторно або за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 185 КК), 5) шахрайство, вчинене повторно або за попередньою змовою групою осіб, або таке, що завдало значної шкоди потерпілому (ч. 2 ст. 190 КК) тощо.

Отже, у ч. 1 ст. 396 КК, порівняно з раніше діючим кримінальним законодавством України, відбулося одночасне посилення та пом'якшення кримінальної відповідальності за заздалегідь необіцяне приховування злочину.

Такі концептуальні зміни щодо визначення видів предикатних злочинів у складі заздалегідь необіцяного приховування неоднозначно сприймаються в науці кримінального права. Останнім часом науковці все частіше порушують питання про доцільність використання замість тяжкості злочину інших критеріїв щодо визначення кола цих діянь. Так, А.Д. Макаров пропонує встановити кримінальну відповідальність за приховування особи, яка вчинила злочин, що карається позбавленням волі [5, с. 93]. О.В. Пономаренко пропонує встановити кримінальну відповідальність за приховування усіх умисних злочинів [6, с. 8, 20]. Г.С. Косякова вважає, що кримінально-караною повинна визнаватися будь-яка поведінка, незалежно від категорії тяжкості злочину, що приховується [7, с. 111]. Деякі автори з-поміж іншого рекомендують описати в кримінальному законі у консолідованій формі групи злочинів, приховування яких тягне кримінальну відповідальність. В обґрунтування такої пропозиції зазначається, що подібне уточнення буде сприяти більш чіткому уявленню про регламентацію відповідальності за приховування, підняття ефективності застосування цієї кримінально-правової норми, посиленню її профілактичного значення [8, с. 174–175]. А. Савченко пропонує встановити додаткову кримінальну відповідальність за «зникнення з метою ухилитися від кримінального переслідування чи дачі показань», обґрунтовуючи це тим, що «ще діяння стає поширеним в Україні, оскільки чимало представників попередньої влади фігурують як підозрювані чи обвинувачені у кримінальних справах і через це вдаються до переховування» [9, с. 154].

Вважаємо, що кожна з цих точок зору має право на існування, проте підхід, обраний законодавцем щодо визначення видів злочинів, за заздалегідь необіцяне приховування яких настає кримінальна відповідальність, є найбільш обґрунтованим. Тяжкі та особливо тяжкі злочини мають підвищений ступінь суспільної небезпеки, а тому їх своєчасне виявлення, розкриття та притягнення винних до кримінальної відповідальності є одним з основних завдань правоохоронних органів та суду, вимагає від

держави не тільки суворой реакції щодо осіб, які їх вчинили, а й до інших осіб, які перешкоджають своєчасному та повному розкриттю цих діянь, перешкоджають встановленню та притягненню до кримінальної відповідальності особи, що їх вчинила. До того ж завдяки такому формулюванню забезпечується лаконічність, стислість змісту кримінально-правових приписів. Віднесення злочинів до однієї категорії свідчить про їх певну відповідність за ступенем суспільної небезпеки. Крім того, визначення у КК вичерпного переліку предикатних злочинів викликає питання щодо критеріїв, згідно з якими вони мають обиратися. Тож, з нашої точки зору, підхід, згідно з яким законодавець відмовився від переліку злочинних діянь, заздалегідь необіцяне приховування яких визнається кримінально-караним, є найбільш оптимальним.

Проте, як зауважує Л.В. Лобанова, караність заздалегідь необіцяного приховування слід визначати не тільки з урахуванням тяжкості основного злочину. Підвищена суспільна небезпека предикатного злочину повинна бути не єдиною причиною встановлення відповідальності за його приховування, потрібно також приймати до уваги процесуальні моменти – особливості та ефективність розкриття злочинів [10, с. 101–102]. Поведінка приховувача заважає своєчасному та повному розкриттю злочинних діянь, допомагає злочинцю уникнути відповідальності, а отже, перешкоджає здійсненню правосуддя. Крім цього, такі дії стають на заваді реалізації потерпілим свого права на відшкодування заподіяної шкоди.

Загальновизнаним у науці кримінального права є те, що необхідність у кримінально-правовій заборони певної поведінки обумовлена різними чинниками. Віднесення тих чи інших діянь до числа злочинних, у першу чергу, пов'язано з їх суспільною небезпечністю. Суспільна небезпечність злочину полягає у його здатності заподіювати або створювати реальну можливість заподіяння істотної шкоди об'єкту кримінально-правової охорони. Суспільна небезпечність є об'єктивною властивістю злочину, яка не пов'язана із позицією законодавця. Її ступінь залежить від низки факторів, зокрема характеру та розміру заподіяної шкоди; способу, місця, обстановки вчинення діяння; форми вини тощо. Особливе місце серед цих чинників займає об'єкт посягання, який виступає одним із визначальних факторів криміналізації певної поведінки. Чим цінніший об'єкт, тим більш небезпечним, при інших рівних умовах, є посягання на нього [11, с. 74].

На наш погляд, заздалегідь необіцяне приховування злочинів посягає на реалізацію органами досудового розслідування своїх повноважень у сфері розслідування злочинів, а судовими органами – у сфері реалізації права на всебічність, об'єктивність та повноту розгляду справи за цими злочинами. Звідси можна зробити висновок, що незалежно від тяжкості предикатного діяння, його приховування перешкоджає своєчасному виявленню або розкриттю цього злочину з боку правоохоронних органів, сприяє уникненню відповідальності особі, що вчинила цей предикатний злочин. Отже, незалежно від виду та категорії тяжкості предикатного злочину, в разі його приховування порушуються відносини, які складаються у сфері досудового розслідування кримінального провадження.

Як показує аналіз кримінально-правових положень, у КК України 25,9% злочинів відносяться до категорії невеликої тяжкості, 35,7% – це злочини середньої тяжкості, 24,9% – тяжкі, 13,5% – особливо тяжкі. Таким чином, доля тяжких та особливо тяжких злочинів становить менше

половини (38,4%) від усіх суспільно небезпечних діянь, передбачених у КК України. Звідси можна зробити висновок, що приховування більшості злочинів закон не визнає протиправним діянням. Але чи виправдана така позиція? Вважаємо, що ні. Уявляється, що навіть у випадку приховування злочинів невеликої та середньої тяжкості, поведінка особи перешкоджає проведенню досудового розслідування та здійсненню правосуддя.

Також звертає на себе увагу той факт, що значна кількість предикатних діянь – це кваліфіковані склади злочинів. У зв'язку з цим приховування, наприклад, крадіжки, вчиненої з проникненням (ч. 3 ст. 185 КК), насильницького грабежу (ч. 2 ст. 186 КК) чи згвалтування, вчинене щодо неповнолітньої особи (ч. 3 ст. 152 КК) – це протиправні діяння, а проста крадіжка (ч. 1 ст. 185 КК), грабіж (ч. 1 ст. 186 КК), згвалтування (ч. 1 ст. 152 КК) – ні. Особа буде підлягати відповідальності за те, що надала допомогу у приховуванні транспортного засобу, слідів дорожньо-транспортної пригоди лише у випадку, якщо внаслідок цієї події були заподіяні тяжкі тілесні ушкодження або смерть потерпілому (ч. ч. 2, 3 ст. 286 КК). Якщо ж внаслідок порушення правил дорожнього руху потерпілому було спричинено тілесні ушкодження середньої тяжкості (ч. 1 ст. 286 КК), можна відкрито надавати допомогу винній особі у приховуванні вчиненого, оскільки чинне законодавство не визнає таку поведінку протиправною. Отже, виходячи із правого принципу «дозволено все, що не заборонено законом» можна дійти висновку, що якщо закон не забороняє таку поведінку, то вона є правомірною. Проте навряд чи можна визнати правомірним діяння, яке перешкоджає реалізації завдань та функцій правосуддя щодо захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорони прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини тощо.

Згідно з єдиним звітом Генеральної прокуратури України про кримінальні правопорушення по державі за січень–грудень 2014 р., 65,97% облікованих кримінальних правопорушень становили злочини невеликої та середньої тяжкості, в той час як 34,03% – тяжкі та особливо тяжкі злочини. Аналіз статистичних даних за окремими видами злочинів демонструє наступні показники. Так, за цей звітний період було зареєстровано 61,5% злочинів проти власності, які відносяться до невеликої та середньої категорії тяжкості. Четверте місце у структурі злочинності в Україні займають злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту, серед них 79,62% за досліджений період припадає на злочини невеликої та середньої тяжкості. Отже, питома вага серед усіх зареєстрованих злочинів приходиться на діяння, заздалегідь необіцяне приховування яких закон не визнає кримінально-протиправним [12]. Безумовно, не можна стверджувати, що усі ці діяння були пов'язані із їх заздалегідь необіцяним приховуванням. Проте високий рівень розповсюженості даних деліктів та відсутність правових засобів протидії здійсненню перешкоджання їх виявленню, розкриттю, притягненню винних до кримінальної відповідальності може суттєво позначитися на діяльності правоохоронних органів та реалізації функцій правосуддя.

На наш погляд, такий стан чинного законодавства України викликає суттєві зауваження. Уявляється доцільним визнавати протиправним заздалегідь

необічне приховування злочину, незалежно від ступеня його категорії тяжкості. Політика держави у сфері протидії злочинності та забезпечення законності перш за все повинна бути послідовною. Якщо поведінка особи перешкоджає діяльності правоохоронних органів, негативно впливає на виконання ними своїх повноважень, її правомірність не може залежати від того, який злочин підлягає приховуванню.

У літературі висловлена думка, що відповідальність за задалегідь необічне приховування злочину не повинна ставитися у залежність від юридичної грамотності громадян. Стверджується, що незнання положень закону не повинно звільняти від відповідальності. У суспільстві має превалювати усвідомлення того, що факт приховування злочину сам по собі є забороненим [13]. Вважаємо, що відповідальність за задалегідь необічне приховування напряму має залежати від обізнаності особи щодо юридичних ознак злочину, що приховується. Цей делікт є навмисним, тому особа повинна усвідомлювати не тільки факт переховування злочинця чи знарядь, засобів вчинення злочину, слідів злочину тощо, а й мати уявлення про те, який саме злочин вона приховує, тобто усвідомлювати його належність до певної категорії тяжкості. Ігнорування цієї вимоги призведе до порушення фундаментального принципу кримінального права – відповідальності тільки за наявності вини та стане причиною об'єктивного ставлення. Отже, відсутність чіткого усвідомлення ступеню тяжкості предикатного злочину повинна бути підставою для визнання діяння таким, що не містить ознак складу злочину.

У той же час, на нашу думку, ступінь тяжкості предикатного злочину певним чином впливає на суспільну безпеку дій приховувача, що має знайти своє відображення у правових засобах протидії таким діянням. На зв'язок між ступенями суспільної безпеки предикатного злочину та поведінкою причетних осіб вказували різні науковці. На думку Г.І. Баймурзіна, ступінь тяжкості основного злочину, безумовно, підлягає врахуванню при визначенні ступеня безпеки дій причетних осіб, оскільки злочин більшого ступеня тяжкості обумовлює відповідно більшу безпеку причетних до нього осіб [14, с. 172].

Виходячи зі змісту санкції ч. 1 ст. 396 КК, задалегідь необічне приховування тяжкого чи особливо тяжкого злочину визнається злочином середньої тяжкості. Отже, закон вважає, що приховування злочину відрізняється від предикатного злочину ступенем суспільної безпеки, який є більш низьким. Звідси задалегідь необічне приховування злочинів невеликої та середньої тяжкості за своїм ступенем тяжкості також повинне відрізнятися від злочинів, що приховуються. Тому встановлення кримінальної відповідальності за задалегідь необічне приховування злочинів цього ступеня тяжкості вбачається недоцільним, зважаючи на той факт, що самі по собі вони характеризуються незначним ступенем суспільної небезпечності, а, відповідно, і їх приховування має ще більш низький рівень безпеки [10, с. 101]. Тому вважаємо раціональною точку зору тих науковців, які висловлюються за встановлення адміністративної відповідальності за такі дії [13; 15, с. 204].

У правовій науці підкреслюється певна однорідність адміністративного та кримінального права [16], яка обумовлена не лише спільною належністю до системи публічного права, а й виконанням ними охоронної функції, яка є основою для обох галузей. Правову спорідненість

адміністративного та кримінального права визнають і європейські юристи. Так, Європейський суд з прав людини при розгляді справи «Лутца» (LUTZ CASE) у своєму рішенні від 25 серпня 1987 р. зазначив, що мета існування адміністративного законодавства полягає в тому, щоб вилучити дрібні правопорушення зі сфери кримінального законодавства [17]. У той же час в рішенні у справі «Гурепка проти України» з огляду на свою усталену прецедентну практику Європейський Суд з прав людини визнав за адміністративною відповідальністю кримінальну природу, оскільки адміністративний арешт, який був застосований на підставі КУпАП, є достатньо суворою санкцією щоб розглядати її як «кримінальну» [18].

Отже, між сферами адміністративного та кримінального права існує тісний взаємозв'язок. Проте найголовнішою відмежувальною ознакою злочину від адміністративного делікту є ступінь суспільної безпеки вчиненого. У зв'язку з чим вбачається доцільним за задалегідь необічне приховування злочинів невеликої та середньої тяжкості встановити адміністративну відповідальність. Вважаємо, що тим самим це надасть можливість посилити охорону відносин у сфері здійснення правосуддя. Така заборона матиме також значне превентивне значення, оскільки надання допомоги злочинцю в уникненні відповідальності, незалежно від тяжкості вчиненого ним злочину, буде визнаватися протиправною поведінкою, а ступінь суворості цієї відповідальності залежатиме від характеру злочину, що приховується, та змісту умислу винної особи. До того ж вважаємо, що такий підхід певним чином вже використаний законодавцем при регламентації відповідальності за інші, суміжні діяння. Так, за відмову свідка від давання показань встановлена кримінальна відповідальність у ст. 385 КК. У той же час злісне ухилення свідка, потерпілого, експерта, перекладача від явки до органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування є адміністративним деліктом (ст. 1854 КУпАП). За статтею 185 КК настає кримінальна відповідальність за крадіжку. У випадках, якщо така крадіжка є дрібною – особа несе адміністративну відповідальність за ст. 51 КУпАП.

У юридичній літературі неодноразово піднімалося питання з приводу того, чи можуть вважатися кримінально-караними незначні дії, спрямовані за задалегідь необічне приховування злочину? Вважаємо, що допомога, яка надається злочинцю, повинна мати суттєвий характер, інакше такі дії потрібно визнавати малозначними [19, с. 28–32; 20, с. 93–97]. Так, самфакт надання їжі, незначної медичної допомоги, дозволу переночувати у помешканні та інші дії, які об'єктивно не можуть створити перешкод для виявлення злочинця чи злочину, потрібно визнавати малозначними відповідно до ч. 2 ст. 11 КК. У тому числі ст. 22 КУпАП, виходячи із висловлених вище пропозицій щодо встановлення адміністративної відповідальності за вчинення задалегідь необічного приховування злочинів невеликої та середньої тяжкості. На наш погляд, відповідальність особи повинна наставати за таке приховування злочину, яке здатне істотно завадити розкриттю злочину та допомогти винному уникнути відповідальності за вчинене. Незначна допомога злочинцю у приховуванні злочину свідчить про відсутність суспільної безпеки [21, с. 385].

Висновки. Виходячи з того, що задалегідь необічне приховування злочину перешкоджає реалізації завдань та функцій правосуддя щодо захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, забезпеченню швид-

кого, повного та неупередженого розслідування, вбачається необхідним визнавати протиправним приховування не тільки тяжких та особливо тяжких злочинів, а й злочинів невеликої та середньої тяжкості. У той же час, зважаючи на ступінь суспільної небезпечності останніх, доцільним є встановлення за їх вчинення адміністративної відповідальності.

Список використаної літератури

1. Александров Ю.В. Кримінальне право України. Загальна частина : [підручник] / Ю.В. Александров, В.А. Клименко ; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. – К. : МАУП, 2004. – 328 с.
2. Стрельцов Е.Л. Уголовное право Украины : Общая часть / Е.Л. Стрельцов. – Х. : Одиссей, 2006. – 778 с.
3. Кримінальне право України. Загальна частина : [підручник] / за ред. М.І. Мельник, В.А. Клименко. – 3-є вид. переробл. та допов. – К. : Юрид. думка, 2004. – 352 с.
4. Лемешко О.М. Кримінально-правова оцінка по-турання вчиненню злочину : автореф. дис... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право. Криминологія. Кримінально-виконавче право» / О.М. Лемешко. – Х. : Б. в. – 2001. – 20 с.
5. Макаров А.Д. Уголовная ответственность за прикосновенность к преступлению : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / А.Д. Макаров – М. : Российская прав. акад., 2003. – 179 с.
6. Пономаренко Е.В. Некоторые теоретические и законодательные проблемы прикосновенности к преступлению по уголовному праву Российской Федерации : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / Е.В. Пономаренко. – Саратов : Саратов. гос. акад. права. – 2007. – 26 с.
7. Косякова Н.С. Прикосновенность к преступлению по российскому уголовному праву : становление, состояние и перспективы развития : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / Н.С. Косякова. – М. : Академия управл. МВС РФ, 2001. – 212 с.
8. Кулешов Ю.И. Преступления против правосудия : проблемы квалификации и законодательной регламентации : [монография] / Ю.И. Кулешов. – М. : РАП, 2007. – 276 с.
9. Савченко А. Злочини проти правосуддя в Україні та США (на рівні федерації) : порівняльний аналіз / А. Савченко // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 12. – С. 151–154.
10. Лобанова Л.В. Преступления против правосудия : теоретические проблемы классификации и законодательной регламентации. – Волгоград : Волгоград. гос. ун-т, 1999. – 268 с.
11. Демидов Ю.А. Социальная ценность и оценка в уголовном праве / Ю.А. Демидов. – М. : Юрид. лит., 1985. – 184 с.
12. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі січень–грудень 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=111482&libid=100820&c=edit&c=fo.
13. Оболенов А.А. Укрывательство пре ступлений : перспективы развития законодательного регулирования [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://jurnal.org/articles/2013/uri43.html>.
14. Баймурзин Г.И. Ответственность за прикосновенность к преступлению / Г.И. Баймурзин. – Алма-Ата : Наука, 1968. – 188 с. – С. 172.
15. Глухова О.В. Уголовная ответственность за недоносительство и укрывательство преступлений : [монография] / О.В. Глухова ; Брест. гос. ун-т имени А.С. Пушкина. – Брест : БрГУ, 2010. – 247 с.
16. Кузнiченко С.О. Проблеми співвідношення норм адміністративно-деліктного та кримінального права / С.О. Кузнiченко // Форум права. – 2010. – № 4. – С. 538–542 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2010_4_85.pdf.
17. Рішення Європейського Суду з прав людини від 25 серпня 1987 року «Справа Лутца» (LUTZ CASE) // Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. – 2001. – № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIdx=406>.
18. Рішення Європейського суду з прав людини по справі «Гурепка проти України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.khpg.org/index.php?id=1157025974>.
19. Анашкин Г. Некоторые вопросы соучастия и укрывательства, возникающие в судебной практике / Г. Анашкин // Советская юстиция. – 1960. – №4. – С. 28–32.
20. Дрьомов С. Причетність до злочину : кримінально-правовий аспект / С. Дрьомов // Юридичний радник. – (10) квітень, 2006. – № 2. – С. 93–97.
21. Курс советского уголовного права. Часть Особенная / Ответ. ред. Н.А. Беляев. – Т. 4. – Л. : Изд-во Ленинград ун-та, 1978. – 557 с.

**„JURNALUL JURIDIC NAȚIONAL:
TEORIE ȘI PRACTICĂ” S.R.L.**

**Publicație științifico-practică de drept
„НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ:**

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА” O.O.O.

Научно-практическое правовое издание

**„NATIONAL LAW JOURNAL:
THEORY AND PRACTICE” L.L.C.**

Scientific and practical Publication in law

**Certificat de înregistrare nr.1013600031111 din 30.09.2013
eliberat de Camera Înregistrării de Stat**

ISSN 2345-1130

Revistă inclusă în Registrul Național al revistelor științifice de profil prin hotărîrea comună nr. 270 din 31.10.2013 a Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică și a Consiliului Suprem pentru Acreditare și Atestare al AȘM

Журнал включен в Национальный реестр профильных научных журналов совместным решением № 270 от 31.10.2013 Высшего совета по науке и технологическому развитию и Высшего Совета по аккредитации и аттестации Академии наук Молдовы

The magazine included in the national register of scientific magazines profile of joint decision nr. 270 of 31.10.2013 of the Supreme Council for science and technological development and the Supreme Council for accreditation and attestation of Academy of Sciences of Moldova

Fondatori:

**Instituția Privată de Învățămînt
Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată
Întreprinderea cu capital străin «Demsta» S.R.L.**

Se editează din martie 2013

Nr. 2/2(12) 2015

Redactor-șef L. Arsene

Redactor științific O. Bejan, doctor în drept

Colegiul de redacție:

G. Alecu, doctor în drept, prof. univ., (Constanța, România); *P. Biriucov*, doctor în științe juridice, profesor (Voronej, Federația Rusă); *V. Bujor*, doctor în drept, prof. univ.; *G. Costachi*, doctor habilitat în drept, prof. univ.; *N. Egorova*, doctor în științe juridice, profesor (Volgograd, Federația Rusă); *N. Karpov*, doctor în științe juridice, profesor (Kiev, Ucraina); *M. Gheorghiuță*, doctor habilitat în drept, prof. univ.; *I. Guceac*, doctor habilitat în drept, prof. univ., membru corespondent al AȘ RM; *V. Guțuleac*, doctor în drept, prof. univ.; *E. Haritonov*, doctor în științe juridice, profesor, membru corespondent al AȘ din Ucraina (Odesa, Ucraina); *V. Șepitko*, doctor în științe juridice, profesor, membru corespondent al AȘ din Ucraina (Harkov, Ucraina).

Adresa redacției: Casa Presei et. 5, of. 512,
str. Pușkin 22, mun. Chișinău, MD-2012, Republica Moldova
Tel.: 022-233790

E-mail: jurnaljuridic@mail.ru

Pagina Web: jurnaljuridic.md

СОДЕРЖАНИЕ

**ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА,
ФИЛОСОФИЯ ПРАВА**

Ірина ЛЕСЬ. Вплив матеріального забезпечення працівників радянської міліції України на стан дисципліни та законності особового складу в роки НЕПУ (1921–1928 рр.)..... 5

Валерій МУЖ. Вплив релігії на формування правосвідомості 10

Іванна ПОЛОНКА. Аксіологія правової поведінки у контексті структурного підходу..... 15

Микола ТЕРЕЩУК. Юридична відповідальність: теоретико-правовий аналіз 18

Руслан ЧОРНОЛУЦЬКИЙ. Феномен нормопроекування у формуванні судового рішення в контексті соціології права Ойгена Ерліха..... 22

Татьяна ЩЕТИНИНА. Правовое регулирование государственной аграрной политики в Украине: теоретический аспект..... 26

**КОНСТИТУЦИОННОЕ
И МУНИЦИПАЛЬНОЕ ПРАВО**

Валентина БОНЯК. Конституційно-правове регулювання організації і функціонування органів охорони правопорядку України в умовах правового режиму надзвичайної ситуації..... 30

Юрій КИРИЧЕНКО. Право на освіту за конституціями України та держав континентальної Європи: порівняльно-правовий аналіз..... 35

Константин СОЛЯНИК. Понятие актов органов и должностных лиц местного самоуправления в Украине 40

АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО И ПРОЦЕСС

Григорій БУКАНОВ. Правове регулювання державного управління з питань безпечності та якості продукції в Україні..... 45

Борис КАРАСЬ. Европейский суд по правам человека как механизм защиты социальных прав чернобыльцев 49

ФИНАНСОВОЕ И НАЛОГОВОЕ ПРАВО

Олександр КОВАЛЬ. Сутність, структура та зміст правовідносин з приводу адміністрування податків та зборів 53

Валерія РЯДІНСЬКА. Правові проблеми оподаткування незаконних доходів фізичних осіб в Україні..... 57

ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО И ПРОЦЕСС

Марина ДАНИЛЮК. Правові ознаки корпоративного інвестиційного фонду в системі юридичних осіб приватного права 61

Антон ДОНЕЦЬ. Договір зберігання речей в готелі 65

Олександра КУЖКО. Коносамент як правова підстава для видачі вантажу за договором перевезення вантажу морським транспортом в сучасних умовах..... 70

Елена ШТЕФАН. Преобразовательные иски в гражданском процессе Украины по делам, возникающим из спорных авторских правоотношений 74

Юрій ЮРКЕВИЧ. Порівняльна характеристика об'єднань підприємств та господарських товариств за законодавством України 80

Тетяна ЯМНЕНКО. Доказування у справах про порушення фінансового законодавства на різних стадіях судового розгляду 85

ТРУДОВОЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦИАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ

Марина КАБАЧЕНКО. Международно-правовые стандарты и национальное трудовое законодательство Украины 89

Сергій МИГАЛЬ. Право на страйк у Європейській соціальній хартії..... 94

Світлана СИНЕНКО. Особливості правового регулювання оплати праці працівників транспорту 99

ЗЕМЕЛЬНОЕ, АГРАРНОЕ, ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ПРАВО

Орест ЖИДАН. Особливості та види використання природних ресурсів боліт в Україні..... 104

Роман ЦАЛИН. Підстави набуття та припинення права власності на відходи в Україні..... 109

УГОЛОВНОЕ ПРАВО, УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

Тетяна ГУД. Деякі питання кримінальної відповідальності за приховування злочину 114

Александр ПАЩЕНКО. О вкладе А.В. Грошева в решение научной проблемы социальной обусловленности уголовно-правовых норм 119

УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС, КРИМИНАЛИСТИКА

Олена БИШЕВЕЦЬ. Тактико-психологічне забезпечення обшуку у кримінальному провадженні 125

Ігор ЗУБАЧ, Інна ЦИЛЮРИК. Втілення принципу змагальності як запорука повноцінної реалізації функції захисту у сучасному кримінальному судочинстві..... 131

Владимир КОМАШКО. Правовые основы проведения контроля над совершением преступления: анализ и пути усовершенствования 136

Марина КОСТЕНКО. Генеза засади рівності перед законом і судом у кримінальному судочинстві України..... 139

Дмитро КУРИЛЕНКО. Сутність та процесуальний статус ревізій й перевірок у кримінальному провадженні 144

Вікторія ОЗАР. Особа потерпілого від катування як елемент криміналістичної характеристики злочину 148

ПРАВО ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

Мар'яна ФЕДУНЬ. Інституціонально-правовий механізм ЄС в регулюванні вимог оброблення с відходами 151